

**Rapportage inzake de mogelijke gevolgen
van toepassing van de zgn. 130%-WML-grens
in de fiscale faciliteit voor het
leerlingwezen**

28 november 1996 Publikatienr. 7/96

INHOUDSOPGAVE

Pagina

1.	Inleiding	5
2.	Nadere analyse van de te verwachten werkingssfeer van de 130%-grens	6
3.	Budgettair beslag van de fiscale faciliteit tot nu toe	9
4.	Mogelijke effecten van toepassing van de 130%-grens bij afloop van de overgangsregeling	10
5.	Conclusies	12

BIJLAGEN:

1. Samenstelling van de werkgroep
2. Overzicht van het aantal deelnemers aan het leerlingstelsel naar Landelijk Orgaan Beroepsonderwijs per 31 december 1995
3. Toelichting op het verzamelde cijfermateriaal naar Landelijk Orgaan Beroepsonderwijs
4. Samenvattend overzicht van het aantal leerlingen resp. leerlingen met een beloning > 130%-WML-grens per 31 december 1995 per Landelijk Orgaan Beroepsonderwijs

Rapportage inzake de mogelijke gevolgen van toepassing van de zgn. 130%-WML-grens in de fiscale faciliteit voor het leerlingwezen

1. Inleiding

Het kabinet heeft per 1 januari 1996 in het kader van de Wet vermindering afdracht loonbelasting en premie voor de volksverzekeringen een fiscale faciliteit 'vermindering onderwijs' in het leven geroepen die onder meer van toepassing is op het leerlingwezen teneinde de instroom daarin te vergroten. Deze faciliteit is van toepassing op deelnemers aan het leerlingwezen met een bruto inkomen dat maximaal 130% van het wettelijk minimumloon voor volwassen werknemers bedraagt.

Werkgevers en werknemers in de Stichting van de Arbeid, hebben voorafgaand aan de invoering van deze faciliteit, destijds overleg gevoerd met de ministers van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en Financiën over een aantal uitvoeringsaspecten en in het bijzonder over deze 130%-grens.

De mogelijke gevolgen van toepassing van deze grens voor wat betreft het aantal leerlingen dat deelneemt aan deze vorm van onderwijs, zijn destijds door de Stichting aangegeven in een notitie.¹ Een en ander heeft ertoe geleid dat het kabinet een overgangmaatregel heeft getroffen op grond waarvan deze grens geen toepassing vindt voor lopende cao's resp. voor cao's die nog in de loop van 1996 worden afgesloten tot uiterlijk 31 december 1997. Voor cao's met een aflooptdatum in 1997 gaat deze grens gelden vanaf de expiratiedatum.

Tijdens het voorjaarsoverleg op 29 mei 1996 is deze kwestie opnieuw aan de orde geweest. Afsproken is om in tripartiet verband de effecten van de 130%-grens in de praktijk na te gaan en, afhankelijk van de uitkomst, te bezien of er aanleiding is deze grens te doen vervallen. Reden daarvan is niet alleen het op peil houden van de instroom maar ook het realiseren van een extra instroom in het leerlingwezen zoals beoogd met het onlangs tot stand gekomen convenant Versterking Leerlingwezen. Als randvoorwaarde is daarbij gesteld dat een wijziging van de regeling in ieder geval budgettair neutraal zou moeten uitvallen.

De onderhavige rapportage bevat de uitkomsten van het beraad daarover zoals dat is gevoerd in een daartoe ingestelde Tripartiete Werkgroep.²

De analyse zoals beschreven in de paragrafen 1 t/m 3 wordt door de werkgroep als geheel onderschreven. De daaraan te verbinden conclusies zoals weergegeven in de paragrafen 4 en 5 komen uitsluitend voor rekening van de vertegenwoordigers van werkgevers en van werknemers in de werkgroep.

¹ Stichting van de Arbeid; **De 130%-WML-grens in het kader van de voorgenomen fiscale facilitering van het leerlingwezen**; 25 augustus 1995.

² Zie voor de samenstelling van de werkgroep bijlage 1.

2. Nadere analyse van de te verwachten werkingssfeer van de 130%-grens

In aanvulling op eerder verzamelde informatie over deze kwestie heeft genoemde werkgroep gemeend zo veel mogelijk aanvullende gegevens te moeten verzamelen met het doel inzicht te krijgen in de mogelijke effecten van een toepassing van de 130%-grens.

Zoals gezegd, is als gevolg van de overgangsregeling deze grens in materiële zin thans niet van toepassing hetgeen een beoordeling over de mogelijke effecten van een eventuele toepassing overigens bemoeilijkt.

Het vergaarde cijfermateriaal is zowel via het COLO als via sociale partners en de Landelijke Organen Beroepsopleiding (LOB's) beschikbaar gekomen. Voor een juiste beoordeling van dat cijfermateriaal zij ter toelichting daarop het volgende opgemerkt.

Leerlingenaantallen

Er is gekozen voor bepaling van het aantal leerlingen per LOB op een bepaalde peildatum en wel op 31 december 1995.³

Het betreft hier uitsluitend het aantal **leerovereenkomsten**; niet bekend is welk deel hiervan tevens gepaard gaat met een arbeidsovereenkomst.

Tellingen per LOB

Er is gekozen voor een telling per LOB.⁴ Overwegingen daarbij waren de volgende:

- * de monitoring vindt eveneens per LOB plaats;
- * de leerlingenaantallen zijn per LOB bekend;
- * per LOB wordt voorlichting gegeven over de fiscale faciliteit;
- * per LOB wordt gewerkt aan de uitvoering van het convenant over de versterking van het leerlingwezen.

Nadeel hiervan is dat de grote differentiatie die zich binnen de LOB's voordoet (omdat per LOB voor meerdere branches wordt opgeleid en de arbeidsvoorwaarden per branche sterk kunnen verschillen), nauwelijks of niet in beeld gebracht kan worden.

³ Zie voor een overzicht van het aantal leerlingen per LOB bijlage 2.

⁴ Zie voor een gedetailleerde toelichting per LOB bijlage 3.

Volledigheid/nauwkeurigheid van het materiaal

Er is een onderscheid gemaakt naar enkele categorieën LOB's. Dat onderscheid heeft te maken met de beschikbaarheid van resp. de mate van nauwkeurigheid van de verzamelde gegevens.

Er zijn drie categorieën LOB's onderscheiden en wel de volgende:

- Categorie I** Het betreft hier 7 LOB's waarvoor de informatie verzameld is via twee afzonderlijke kanalen, t.w. via het desbetreffende LOB en via sociale partners. Deze gegevens zijn onderling vergeleken en kunnen dan ook als het meest nauwkeurig worden beschouwd.
- Categorie II** Het betreft hier 7 LOB's waarvan de gegevens uitsluitend via het COLO zijn verkregen.
- Categorie III** Het betreft hier 8 LOB's waarvan geen gegevens beschikbaar waren wat betreft het aantal leerlingen met een inkomen boven de 130%-grens.

Relevantie van het verzamelde materiaal

De verzamelde gegevens kunnen slechts een aantal trends aangeven, deels gebaseerd op schattingen. Oorzaken hiervan zijn onder meer de volgende:

- * momenteel heeft de 130%-grens nog geen invloed vanwege de overgangsregeling. Feitelijke gevolgen zijn daarom niet bekend en moeilijk in te schatten.
- * de leerlingenaantallen veranderen, evenals de cao-lonen hetgeen betekent dat de gegevens tijd-gebonden zijn.
- * de feitelijk uitbetaalde lonen in bedrijven kunnen verschillen van de formele cao-lonen.

Onderstaande tabel 1 bevat een samenvattend overzicht van de uitkomsten van het onderzoek.⁵

⁵ Voor de gegevens per afzonderlijk LOB zij verwezen naar bijlage 4.

Tabel 1 **Overzicht van het aantal leerlingen resp. leerlingen met een beloning > 130%-WML-grens per 31 december 1995 per categorie leerlingstelsel⁶**

Landelijk orgaan	Aantal leerlingen (ongeacht wel/geen arbeidsovereenkomst)			(3) in % van (1)
	Absoluut (1)	In % van het totaal aantal leerlingen in het leerlingwezen (2)	van wie met een beloning > 130%- grens (3)	
CATEGORIE I	34700	30%	13800	40%
CATEGORIE II	37500	31%	8900	24%
Sub-totaal (I + II)	72200	61%	22700	31%
CATEGORIE III	46500	39%	?	?
TOTAAL (I + II + III)	118700	100%	22700	19%

De LOB's, vallend onder categorie I, hadden per 31 december 1995 gezamenlijk 34.700 leerlingen in het leerlingwezen. Bij een totaal aantal leerlingen van 118.700 in het leerlingwezen (d.w.z. de drie categorieën tezamen) komt dat neer op ca. 30%; vrijwel eenzelfde percentage leerlingen valt onder de LOB's in categorie II zodat van 40% van alle leerlingen in het leerlingwezen (vallend onder categorie III) geen gegevens bekend zijn.

Samengevat kunnen de volgende voorlopige conclusies worden getrokken:

- * van de leerlingen in LOB's onder Categorie I heeft ca. 40% een brutoloon dat ligt boven de 130%-WML-grens. In deze categorie heeft vrijwel elke leerling een arbeidsovereenkomst (met uitzondering van de OVDB waar ook leerlingen zonder arbeidsovereenkomst zijn).
- * voor de leerlingen in LOB's in Categorie II is dat percentage ca. 24%;
- * voor de leerlingen in de Categorie I + II gezamenlijk (d.w.z. voor ca. 60% van het totaal aantal leerlingen) is dit percentage 31%;
- * betrokken op het totaal van alle leerlingen in het leerlingwezen (incl. Categorie III) blijkt dat ca. 20% van de leerlingen een inkomen ontvangt dat de 130%-grens overschrijdt.⁷

⁶ Zie voor een overzicht van de situatie per Landelijk Orgaan bijlagen 3 en 4.

⁷ Dit percentage komt overeen met de voorlopige gegevens zoals die naar voren zijn gekomen uit de monitoring van het COLO.

De factoren die leiden tot een overschrijding van deze grens zijn met name het feit dat een relatief hoge inschaling plaatsvindt omdat het niet gaat om ongeschoolde arbeid, het feit dat de cao-lonen oplopen met leeftijd of dienstjaren, het bestaan van arbeidsvoorwaardelijke prikkels om deelname aan het leerlingwezen te stimuleren en de diverse toeslagen in cao's (zoals ploegen- en onregelmatigheids-toeslagen).

Er blijken zich ook aanmerkelijke verschillen voor te doen per LOB zoals blijkt uit de in bijlage 3 gegeven specificatie van het verzamelde materiaal naar LOB. Sommige sectoren zouden dan ook aanzienlijk zwaarder worden getroffen bij toepassing van de 130%-grens zoals onder meer de procesindustrie (incl. de voedingsindustrie) waar sprake is van een wat ouder leerlingenbestand en de gezondheidszorg waar relatief veel herintreedsters via het leerlingwezen hun kwalificatieniveau weer op peil brengen.

Het toetsloon zal tevens een verblijfsduur en een leeftijdsgrens introduceren als gevolg van de bestaande systemen van leeftijdschalen in cao's resp. loonschalen op basis van ervaringsjaren. Deze leeftijdsgrens kan gelokaliseerd worden op ca. 24 jaar; in enkele branches ligt deze grens in de voortgezette opleiding al op lagere leeftijd (soms op ca. 20 jaar); de verblijfsduur manifesteert zich na 4 à 5 jaar.

3. Budgettair beslag van de fiscale faciliteit tot nu toe

De voor de onderhavige faciliteit beschikbare budgettaire ruimte bedraagt f 400 miljoen op jaarbasis.

Van de kant van het Ministerie van Financiën is (met het nodige voorbehoud) medegedeeld dat tentatieve becijferingen uitwijzen dat naar verwachting in 1996 sprake kan zijn van een onderuitputting in de orde van grootte van f 200 miljoen. Daarbij is overigens geen rekening gehouden met de extra instroom in het nieuwe leerjaar en evenmin met het feit dat een toenemende bekendheid van de regeling onder werkgevers kan leiden tot een groter beroep op de regeling.

Verder dient hierbij opgemerkt te worden dat per augustus 1997 (naar verwachting in de orde van grootte) 20.000 leerlingen vanuit de inservice-opleidingen in de gezondheidszorg worden 'overgeheveld' van het ministerie van VWS naar het ministerie van OC&W. Een deel van deze leerlingen zal onder het leerlingwezen vallen en derhalve voor de fiscale faciliteit in aanmerking komen.⁸ Dit heeft tot gevolg dat op het beschikbare budget een additioneel beslag zal worden gelegd.⁹

⁸ Het gaat hier om leerlingen die onder de cao Ziekenhuiswezen vallen en een arbeidsovereenkomst hebben. Een ander deel van deze leerlingen volgt een HBO-opleiding of het regulier MBO.

⁹ Bij de vaststelling van de budgettaire ruimte ad f 400 miljoen is met deze overhevelingsoperatie geen rekening gehouden. Een en ander is evenmin in de budgetverrekening tussen beide ministeries verwerkt. Verondersteld wordt dat hierover nadere politieke besluitvorming plaats zal vinden.

4. **Mogelijke effecten van toepassing van de 130%-grens bij afloop van de overgangsregeling**

De in hoofdstuk 2 beschreven nadere analyse met betrekking tot de 130%-grens bevestigt de veronderstellingen die in een eerdere reactie van de Stichting van de Arbeid aan de Ministerraad destijds zijn aangegeven.¹⁰ Daarbij werd eveneens geconstateerd dat ca. 20% van de leerlingen een inkomen ontvangt dat uitgaat boven de 130%-grens.

Die constatering heeft niet geleid tot het laten vallen van die grens maar wel tot het treffen van een overgangsmaatregel; daarbij is een zekere relatie gelegd met het tot stand brengen van loonschalen in cao's die liggen tussen het WML en de laagste cao-loonschalen.

Onderzoek van de voormalige Inspectiedienst-SZW (thans Arbeidsinspectie) heeft uitgewezen dat die lage loonschalen in diverse sectoren tot stand zijn gekomen. Daarbij zij overigens aangetekend dat deelnemers aan het leerlingwezen (gelet op het voor deelname vereiste kwalificatieniveau) vrijwel niet ingeschaald worden in de laagste loonschalen.

Uit een nadere analyse van de populatie die de gevolgen van de 130%-grens ondervindt, blijkt dat deze categorieën niet in deze loonschalen terecht komt.

Uit de gegevens zoals die uit paragraaf 2 naar voren komen en uit de daarop gegeven toelichting mag immers geconstateerd worden dat met name werknemers die in ploegendienst werken of een onregelmatigheidstoeslag ontvangen tegen de 130%-grens aanlopen; hetzelfde geldt voor werklozen, herintreders/-treedsters en degenen die niet direct na het verlaten van het voortgezet onderwijs aan een opleiding in het leerlingwezen beginnen maar na verloop van tijd alsnog een startkwalificatie willen behalen.

Ook sectoren die niet-traditionele doelgroepen weten te bereiken (zoals werklozen), hebben te maken met deze begrenzing (bouwnijverheid en schildersbranche).

Verder dient ten aanzien van de mogelijke effecten van feitelijke toepassing van de 130%-grens nog het volgende te worden overwogen:

- * Uit de contacten met diverse sectoren is gebleken dat een aantal zich nog niet realiseert wat het mogelijk effect voor de sector kan zijn aangezien men op dit moment nog niet wordt geconfronteerd met deze beperking.
- * Het berekende totaal percentage van 20% leerlingen die boven de 130%-grens uitkomen, is gerelateerd aan het totaal aantal leerovereenkomsten en niet aan het aantal leerlingen met een arbeidsovereenkomst zoals feitelijk zou moeten.¹¹
- * Vanzelfsprekend bevinden zich in de leerlingstelsels, vallend onder Categorie III, ook deelnemers aan het leerlingwezen met een inkomen boven de 130%-

¹⁰ Zie de desbetreffende brief van de Stichting dd 25 augustus 1995 alsmede de notitie: De 130%-WML-grens in het kader van de voorgenomen fiscale facilitatie van het leerlingwezen.

¹¹ De indruk bestaat dat ca. 80% van de leerlingen ook een arbeidsovereenkomst heeft.

grens. Het gaat hier onder meer om leerlingen bij de LOB's Intechium (installatietechniek), SVO (slagersopleiding) en de Horeca. Aangezien dit aantal niet kon worden achterhaald, kon hiermee in de becijferingen geen rekening worden gehouden.

Al met al leiden deze factoren ertoe dat het gevonden percentage van ca. 20% als een onderschatting van de feitelijke situatie mag worden beschouwd.

Het verdwijnen van de overgangsregeling kan er bovendien toe leiden dat in 1997 voor nieuwe leerlingen de grens feitelijk in werking treedt en dat leerlingen voor wie thans de afdrachtskorting geldt, daarmee per 1 januari 1998 worden geconfronteerd.

Tenslotte zij er op gewezen dat de realisatie van het in september jl. tot stand gekomen convenant Versterking Leerlingwezen in gevaar komt bij handhaving van de 130%-grens. Dit (tussen de ministeries van OC&W/LNV en het COLO namens de Landelijke Organen) afgesloten convenant beoogt een extra groei met 3000/5000 leerlingen in het cursusjaar 1996/1997.

Deze extra groei kan, gezien de omvang van de verwachte doorstroom uit het VBO/MAVO en de vrije opleidingskeuze van leerlingen, niet uitsluitend worden gerealiseerd vanuit de traditionele doelgroep schoolverlaters. Voor deze groep is de 130%-grens overigens ook niet relevant.

Die groei zal mede moeten komen van de instroom van werkenden die nog niet beschikken over een startkwalificatie en deze alsnog willen behalen.

Verder zal de uitbreiding gezocht moeten worden in de doelgroep van werkzoekenden.¹²

Dat laatste is ook kabinetsbeleid, getuige mede de subsidieaanvraag bij het ESF die onder meer als basis dient om de kosten van de extra instroom in het leerlingwezen te financieren zoals ook in het convenant is voorzien.

In de Stichtingsaanbevelingen over scholing en opleiding die mede met het oog op het komend najaarsoverleg binnenkort zullen worden gepubliceerd, wordt dit overigens ook als beleid van sociale partners nadrukkelijk herhaald.¹³

¹² In beide categorieën bevinden zich ook voortijdig schoolverlaters met reeds enkele jaren werkervaring.

¹³ Stichting van de Arbeid; *Werken aan je 'Werkkring'*; 26 november 1996; publikatienr. 9/96

5. Conclusies

Sociale partners hebben eerder te kennen gegeven dat naar hun mening de 130%-grens dient te vervallen omdat het niet de bedoeling van een generieke maatregel kan zijn dat 20% van de groep waarvoor die bedoeld is, daarvoor niet in aanmerking komt en bovendien om de beoogde (extra) instroom in het leerlingwezen de komende jaren te kunnen realiseren.

Zij zijn die opvatting nog steeds toegedaan op grond van het feit dat deze grens naar hun oordeel een wezenlijke belemmering vormt voor een grotere deelname van bepaalde (potentiële) groepen aan het leerlingwezen.

Sociale partners hebben er tijdens het voorjaarsoverleg ook mee ingestemd dat wijzigingen in de regelgeving met betrekking tot de huidige faciliteit aan de voorwaarde van budgettaire neutraliteit moeten voldoen.

Vanuit deze opvatting hebben sociale partners zich beraden op de vraag welke eventuele alternatieve mogelijkheden denkbaar zijn om een verder 'slot' op de regeling aan te brengen. Daarbij is ook als uitgangspunt gekozen dat wijzigingen in de regeling zo beperkt mogelijk dienen te zijn en een gewijzigde regeling ook moet (blijven) voldoen aan eisen van eenvoud, praktische uitvoerbaarheid en efficiency.

In dat verband zijn een aantal alternatieven aan de orde geweest zoals:

- * een wijziging in de hoogte van het toe te kennen subsidiebedrag;
- * een beperking van de faciliteit tot een bepaald kwalificatieniveau (primaire/voortgezette/tertiaire opleiding);
- * een wijziging van het percentage van 130 als zodanig;
- * de vaststelling van een leeftijdsgrens waarboven de faciliteit niet van toepassing is;
- * de vaststelling van een maximale toekenningsduur voor de werkgever waarover de faciliteit van toepassing is.

Deze alternatieven afwegend, zijn sociale partners van oordeel dat, gelet op het huidige en het te verwachten beslag op de budgettaire ruimte, het vaststellen van een maximale toekenningsduur thans een adequaat instrument is om de beoogde budgettaire neutraliteit te realiseren.

Uit het verzamelde informatiemateriaal kan worden afgeleid dat deze (impliciet) gesteld kan worden op 4 à 5 jaar. Sociale partners stellen dan ook voor om de huidige (impliciet in de regeling geldende) beperking qua toekenningsduur in de regeling te expliciteren op een individuele toekenningsduur van 4 jaar per leerling.¹⁴

Indien te zijner tijd mocht blijken dat er om budgettaire redenen aanleiding is deze begrenzing verder in te perken, dan zijn sociale partners bereid om tot een nadere afweging te komen waarbij de diverse alternatieven zoals boven genoemd, opnieuw in beeld kunnen komen.

¹⁴ Gelet op de gemiddelde verblijfsduur worden hiervan geen negatieve effecten op de beoogde groei van het leerlingwezen verwacht.

Samenstelling Tripartiete Werkgroep Fiscale Faciliteit Leerlingwezen

Voorzitter

drs E.H. Broekema

Werkgeversleden

mevrouw drs J.A. van den Bandt-Stel (VNO-NCW)

drs C. Hoogendijk (MKB-Nederland)

mevrouw C.I. Karsemeijer (LTO-Nederland)

drs A.J.E.G. Renique (VNO-NCW)

Werknemersleden

drs E.R. Haket (MHP)

W. Hermans (MHP)

C. van der Knaap (CNV)

mevrouw drs M.L.A. Min (FNV)

mevrouw drs C.P. Vogelaar (FNV)

Ministeriële vertegenwoordigers

drs H.W.J Rensen (SZW/Dir. Arbeidsmarktbeleid)

mevrouw drs C.B.M. Gorter (EZ/Dir. Algemeen Technologiebeleid)

drs S.J. Stuurop (OC&W/Velddir. Beroepsonderwijs en Volwasseneneducatie)

mevrouw mr S. Jairam (Fin./Dir. Algemene Fiscale Politiek)

Secretariaat

drs E.H. Broekema

BIJLAGE 2**Aantal leeroverenkomsten naar Landelijk Orgaan Beroepsonderwijs per 31 december 1995**

Landelijk Orgaan Beroepsonderwijs *	Aantal LOK's
ECABO	8.000
GOC	1.200
INNOVAM	10.900
INTECHNIUM	6.500
KOC	4.100
OCH	6.100
OVD	10.800
OVDB	7.100
SBW	2.300
SH&M	2.400
SOBB	2.300
SOM	10.000
SVB	9.600
SVGB	1.100
SVO	1.800
SVS	3.800
T&L	3.900
VAPRO	5.600
VEV	10.500
VOC	2.00
VOC/BETEX	450
Sub-totaal	110.300
LOBAS	8.400
Totaal	118.700

* Zie voor de volledige naam van de LOB's de volgende pagina.

ECABO:	Landelijk Orgaan Economische en Administratieve Beroepen
GOC:	Instituut voor de Grafische en Communicatie-Industrie
INNOVAM:	Opleidings- en examen centrum van de mobiliteitsbranche
INTECHNIUM:	Installatietechniek
KOC:	Kenniscentrum voor uiterlijke verzorging
OVD:	Stichting Landelijk Orgaan Opleidingen voor de Distributie
OVDB:	Gezondheidszorg, Dienstverlening, Welzijn en Sport
SBW:	Beroepsonderwijs Weg- en Waterbouw
SH&M:	Stichting Hout en Meubel
SOBB:	Opleidingen Brood en Banket
SOM:	Opleidingen Metaal
SVB:	Stichting Vakopleiding Bouwbedrijf
SVGB:	Onderwijscentrum
SVO:	Opleiding voor de Vleessector
SVS:	Opleidingscentrum voor het Schilders- en Stukadoorsbedrijf
T&L:	Vakopleiding Transport & Logistiek
VAPRO:	Stichting Vakopleiding Procesindustrie
VEV:	Landelijk Orgaan Beroepsonderwijs Elektrotechniek
VOC:	Stichting Vakopleiding Carrosseriebedrijf
VOC/BETEX:	Onderwijscentrum Textiel en Confectie
LOBAS:	Landelijke Organisatie Beroepsopleidingen Agrarische Sectoren

Nadere specificatie van gegevens per LOB met betrekking tot de werking van de 130%-WML-grens ¹

LOB'S, BEHOREND TOT CATEGORIE I

1. LOBAS (Agrarische Sectoren)

Totaal aantal LOK's: 8375; totaal aantal leerlingen waarmee gerekend is: ca. 8000

De gemiddelde leeftijd van de leerlingen in de voedingsindustrie (totaal 525 leerlingen) is 27 jaar; van de andere sectoren is dit niet bekend.

Opmerkingen:

- * 30% (= 2398 leerlingen) van het totaal aantal LOBAS-leerlingen valt onder de 4 belangrijkste cao' (cao tuinbouw, landbouw, gemechaniseerd agrarisch werk en hoveniers). Hiervan verdient 16% (=390 leerlingen) meer dan 130% van het WML.

Het percentage varieert echter per cao en wel:

- 8,5%: tuinbouw
- 14,5%: landbouw
- 21 %: het gemechaniseerd agrarisch werk
- 21 %: de hoveniers.

Bij deze vier cao's is geen sprake van vaste toeslagen of ploegendienst, wel van (gedeeltelijk) doorbetaalde schooldagen. In verband met het hanteren van het toetsloon bij 32 uur wordt hierdoor de 130% grens overschreden.

¹ Om in aanmerking te komen voor de fiscale faciliteit mag de werknemer niet meer verdienen dan 130% van het wettelijk minimumloon voor volwassenen. Dit komt overeen met een bedrag van f 3.093,25 per maand ofwel f 713,83 per week resp. f 142,77 per dag.

Ondanks de veranderingen in het WML halverwege het kalenderjaar, blijft dit voor de faculteit gedurende het gehele kalenderjaar gelijk.

Bij een werkweek van minder dan 32 uur per week wordt het loon toegerekend naar een 32-urige werkweek; bij een werkweek van meer dan 32 uur geldt het werkelijke loon. Dit betekent dat bijv. doorbetaalde schooldagen meetellen in het toetsloon.

Het gaat om het fiscaal loon, inclusief overhevelingstoeslag en werkgeversaandeel maar exclusief:

- overwerkloon;
- beloningen die in de regel slechts eenmalig worden verstrekt;
- beloningen die slechts eenmaal per jaar worden verstrekt (vakantiegeld, tantiemes, gratificaties);
- pensioen-, WW- en WAO-premie.

- * Bij de opleiding voedingsindustrie (6,5% van het totaal aantal LOBAS-leerlingen) verdienen vrijwel alle 525 de leerlingen meer dan 130% van het WML (cao's zuivel en suiker- en chocoladeverwerkende industrie). De belangrijkste oorzaak is de gemiddelde leeftijd van de leerling (27 jaar) en de ploegendienst.

2. SBW (Grond-, Weg en Waterbouw)

Totaal aantal LOK's: 2314; totaal aantal leerlingen waarmee is gerekend: 2.147

In de primaire opleidingen bevinden zich 1.491 leerlingen van wie 1229 vallen onder de cao Bouwnijverheid en 262 in het Wegtransport.

In de voortgezette opleidingen zijn 656 leerlingen van wie 541 vallen onder de cao Bouwnijverheid en 115 in het Wegtransport (voornamelijk kraanverhuurbedrijven).

Opmerkingen:

- * In totaal komt ruim 43% van de leerlingen boven de 130%-grens uit. Dit percentage zal in de praktijk nog hoger uitvallen vanwege de in de wegebouw voorkomende toeslagen voor weekend / avond / nachtdienst.
- * 5% (=378) van de leerlingen in de primaire opleidingen en 84% (=551) van de leerlingen in de voortgezette opleidingen verdient meer dan het toetsloon. Oorzaken zijn:
 - de inschaling op grond van leeftijd en hogere schalen voor werknemers die een opleiding volgen versus degenen die ongeschoold werk verrichten. Het toetsloon veroorzaakt leeftijdsgrenzen (primaire: 22 jaar en voortgezet: 20 jaar),
 - de doorbetaalde schooldag in de bouw als gevolg van het hanteren van de 32 uur-norm.

3. OVDB (Gezondheidszorg, Dienstverlening, Welzijn en Sport)

Vooraf

De inservice-opleidingen worden uiterlijk per aug. '97 overgeheveld naar OC&W. Dit betreft 20.000 leerlingen die dan zullen vallen onder de cao voor het Ziekenhuiswezen en ook in aanmerking voor de fiscale faciliteit. Onderstaand is nog geen informatie over deze opleidingen opgenomen. De verwachting is dat de leerlingen vanaf het 3e en 4e jaar meer zullen verdienen dan 130% van het WML.

Totaal aantal LOK's: 7078; totaal aantal leerlingen waarmee gerekend is: 7.100

In primaire opleidingen: 1.254 leerlingen
 In voortgezette opleidingen: 5.846 leerlingen

Gemiddelde leeftijd:

- * in de primaire opleidingen: tussen 26,7 jaar (Zorgassistent) en 36,7 jaar (helpende bij instellingen voor thuiszorg).
- * in de voortgezette opleidingen: tussen 24,7 jaar (leider kindercentra) en 36,4 jaar (opleidingscoördinator).

Opmerkingen:

- * het gebruik van de fiscale maatregel door de werkgevers van de 7.100 leerling-werknemers is zeer moeilijk in te schatten.
 Het voorkomen van arbeidsovereenkomsten valt niet goed in kaart te brengen. Er zijn tevens grote loonverschillen tussen regio's.
 Om die redenen is een totaal-percentagte voor OVDB-opleidingen niet op te leveren.
- * De 130%-grens lijkt bij de CAO-Ziekenhuiswezen niemand uit te sluiten van de fiscale faciliteit. Problemen kunnen zich voordoen in het 3e en 4e jaar (zie inservice-opleidingen)
- * Bij de CAO-Bejaardentehuizen (2.573 leerlingen = 36% van de totale OVDB-lln.) verdienen de meeste leerlingen echter wel meer dan het toetsloon op grond van de volgende leerlingkenmerken:
 - de gemiddelde leeftijd is hoog;
 - grote deelname in de voortgezette opleiding, vaak eerste instroom.
 - onregelmatigheidstoeslag.
- * Leerlingen in de voortgezette opleidingen (11% = 300 LOK's, in de bejaarden- en thuiszorg) verdienen allen meer dan het toetsloon.

4. SVB (Burger- en Utiliteitsbouw)

Totaal aantal LOK's: 9574; er is gerekend met de instroom '95: 5288 leerlingen.

CAO-bouw:

- * instroom primaire opleidingen: 3603 lln.
- * instroom voortgezette opleidingen: 1259 lln.
- * instroom tertiaire opleidingen: 278 lln.

CAO-dakdekkers:

- * instroom totaal: 148 lln (alleen primair)

CAO-natuursteen: is buiten beschouwing gelaten.

Opmerkingen:

- * De werkgevers van SVB-leerlingen die onder de bouw-cao vallen krijgen duidelijk met de 130%-grens als belemmering te maken.

Het toetsloon creëert leeftijdsgrenzen (22 jaar in de primaire opleiding; 20 jaar in de voortgezette opleiding en 19 jaar in de tertiaire opleiding).

Met name in die opleidingen waar relatief meer oudere werknemers instromen, zullen veel werkgevers geen gebruik kunnen maken van het fiscaal voordeel. Dit zijn bijv. de betontimmerlieden en de betonstaalvluchtters, waar resp. 94% en 64% van de instroom in de primaire opleidingen meer dan het toetsloon verdient.

Het toetsloon sluit relatief meer instromende leerlingen uit naarmate het opleidingsniveau stijgt.

Primair: 14% (= 514 lln.); voortgezet: 38% (= 485 lln.), tertiair: 100% (= 278 lln.).

- * De werkgevers die vallen onder de cao voor bitumineuze dakdekkersbedrijven, krijgen te maken met een leeftijdsgrens van 22 jaar, waardoor 59% (= 87 leerlingen) van de instromende leerlingen meer dan het toetsloon verdient.
- * De oorzaken voor het boven het toetsloon uitkomen, liggen bij de bouw in de volgende factoren:
 - naar leeftijd oplopende jongerenschalen en de daarbinnen gecreëerde aparte leerlingen-schalen, waardoor leeftijdsgrenzen ontstaan.
 - instroom in voortgezette en tertiaire opleidingen vindt plaats op 'oudere' leeftijd.
 - de doorbetaalde schooldag.
- * Wanneer alleen gekeken wordt naar het aantal instromende leerlingen dan komt het totaal-percentage op ongeveer 25% (= 1277 + 87 = 1364 lln.) uit. Als naar het totaal aantal leerlingen wordt gekeken zal het percentage behoorlijk stijgen (geschat wordt tot ongeveer 50%)

5. SVS (Schilders, Stukadoors en Industriële verfverwerking)

Totaal aantal LOK's: 3804; gerekend is met een totaal leerlingenaantal van 3536. Dit betreft 2808 leerlingen in de afwerkingstechnieken (schilders) en 728 leerlingen in de afbouwtechnieken (stukadoors).

Afwerkingstechnieken:

- * 1859 lln. in de primaire opleidingen.
- 949 lln. in de voortgezette opleidingen.

Afbouwtechnieken:

- * 560 lln. in de primaire opleidingen.
- 168 lln. in de voortgezette opleidingen.

Industriële verwerking: blijft buiten beschouwing.

Opmerkingen:

- * Bij de SVS (exclusief industriële verfverwerking) verdienen 41% = 1464 van de leerlingen meer dan 130% WML.
- * De omvang van de groep leerlingen die meer dan het toetsloon verdient, verschilt tussen primaire (18,9% = 351 lln. bij de schilders en 43,7% = 245 lln. bij de stukadoors) en voortgezette opleiding (76,6% = 727 lln. bij de schilders en 84% = 141 lln. bij de stukadoors).
- * Oorzaken voor het boven het toetsloon uitkomen, zijn:
 - er ontstaat een leeftijdsgrens (22 en 21 jaar in de primaire opleidingen en 20 jaar in de voortgezette opleidingen) door de olopende leeftijdsschalen voor jongeren;
 - er ontstaat een grens van 2 jaar bij het aantal dienstjaren in de vakvolwassen-loonschalen.
 - doorbetaalde schooldagen, m.n. bij ouderen.

6. VAPRO (Procesindustrie)

Totaal aantal LOK's: 5609; totaal aantal leerlingen waarmee gerekend is: 5552 (per 15/5/96).

Indeling naar opleidingsniveaus:

niveau 1	:	851	leerlingen
niveau 2	:	2286	"
niveau 3	:	1922	"
niveau 4	:	493	"

Gemiddelde leeftijd: 30,7 jaar; slechts 2,7% van de leerling-werknemers is jonger dan 20 jaar. 85% van de leerlingen is 25 jaar of ouder.

Opmerkingen:

- * Bijna alle werkgevers die leerling-werknemers in dienst hebben die VAPRO-opleidingen volgen (97%) vallen buiten de fiscale maatregel.
- * De oorzaken hiervan zijn:
 - de gemiddeld wat hogere leeftijd (85% > 25 jaar) van de leerling-werknemers.
 - de ploegentoeslagen die de werknemers ontvangen (variërend van 15% tot 33%)
 - de hogere lonen naarmate men ouder wordt en in voortgezette opleidingen zit.

8. SOBB (Brood en Banket)

Totaal aantal LOK's: 2281; totaal aantal leerlingen waarmee gerekend is: 2013

Aantal leerlingen in de primaire opleiding: 1201; aantal leerlingen in de voortgezette opleiding: 812

Opmerkingen:

- * De 130%-grens sluit in de voortgezette opleidingen de meeste leerlingen uit. Dit betreft 812 leerlingen ofwel 36%.

Oorzaken zijn

- leerlingen in voortgezette opleidingen zijn ingedeeld in hogere loonklassen op dan in de primaire opleidingen;
 - (gedeeltelijk) doorbetaalde schooldagen in de cao leidt tot een overschrijding van het toetsloon;
 - de toekenning van toeslagen.
- * Het toetsloon creëert een leeftijdsgrens bij de oplopende leeftijdsschalen voor jongeren rondom de 21 jaar.
Bij de loonschalen voor volwassenen wordt het toetsloon bereikt na ca. 4 periodieken of functie jaren.

LOB'S, BEHOREND TOT CATEGORIE II

Landelijke Organen waar tot nu toe geen problemen worden verwacht c.q. nog weinig informatie over bekend is, zijn:

VEV

Volgens gegevens van het COLO verdient 15% van de deelnemers meer dan 130%-WML. Totaal aantal deelnemers: 10.500

VOCar

Volgens COLO-gegevens verdient 10% meer dan 130%-WML.
Het betreft met name middenkader-functies. Totaal aantal deelnemers: 2.000

SOM

Volgens COLO-gegevens verdient 27,5% meer dan 130%-WML. Totaal aantal deelnemers: 10.000

Innovam

Volgens COLO-gegevens verdient 30% meer dan 130%-WML. Totaal aantal deelnemers: 10.900

VOCON/BETEX

Volgens COLO-gegevens verdient 80% meer dan 130%-WML. Totaal aantal deelnemers: 450

SH&M

Totaal aantal deelnemers: 2400
Volgens COLO-gegevens verdient 15% meer dan 130%-WML.

GOC

Totaal aantal deelnemers: 1200
Volgens een GOC-meting op 15/5/96 in het kader van de monitoring en een enquête blijkt dat ca. 30% van de leerlingen meer verdient dan de 130%-grens.

LOB'S BEHOREND TOT CATEGORIE III

Van deze acht LOB's zijn geen gegevens bekend. Het betreft: ECABO, OVD, LOB Transport & Logistiek, INTECHNIUM, OCH, KOC, SVGBL en SVO.

14 november 1996

BIJLAGE 4

Overzicht van het aantal leerlingen resp. leerlingen met een beloning > 130%-WML-grens per 31 december 1995 per Landelijk Orgaan Beroepsonderwijs

Landelijk Orgaan	Aantal leerlingen (ongeacht wel/geen arbeidsovereenkomst)			(3) in % van (1)
	Absoluut (1)	In % van het totaal aantal leerlingen in het leerling- wezen (2)	van wie met een beloning > 130%- grens (3)	
CATEGORIE I				
LOBAS	8400	7%	900 *	11% *
SBW	2300	2%	900	43%
OVDB	7100	6%	2900	40%
SVB **	5300	5%	1400	25%
SVS	3800	3%	1500 ***	41% ***
VAPRO	5600	5%	5400	97%
SOBB	2300	2%	800	36%
Sub-totaal Catego- rie I	34700	30%	13800	40%
CATEGORIE II				
VEV	10500	9%	1600	15%
VOCAR	2000	2%	200	10%
SOM	10000	8%	2800	28%
INNOVAM	10900	9%	3300	30%
VOCON/BETEX	450	-	400	80%
SHM	2400	2%	400	15%
GOC	1200	1%	350	30%
Sub-totaal Catego- rie II	37500	31%	8900	24%
Sub-totaal Catego- rie III	44600	39%	?	?
TOTAAL	118700	100%	22700	19%

NB. Zie voor een verklaring van de sterretjes de volgende pagina.

VERVOLG BIJLAGE 4

- * De cijfers hebben betrekking op de vier belangrijkste cao's die 30% van het totale aantal omvatten alsmede de voedingsindustrie (6,5% van het totale aantal).
- ** Het betreft hier uitsluitend de instroom; bij de overige LOB's gaat het om het totaal aantal leerlingen.
- *** Exclusief de industriële verfverwerking.